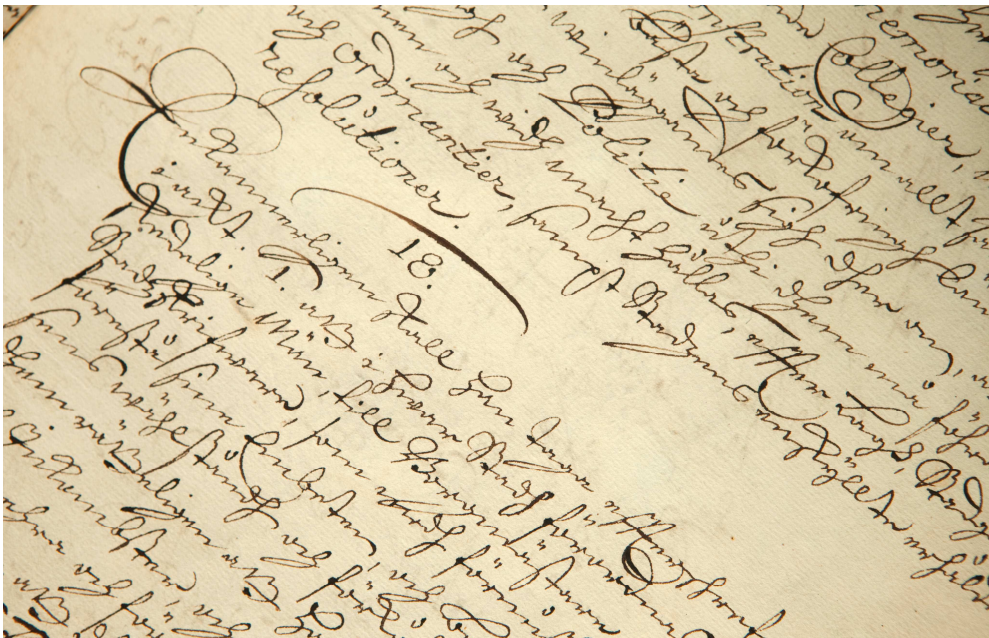

PROVSPECIFIKATION

Auktorisation som tolk

Prov i allmän språkfärdighet

KAMMARKOLLEGIET

Prov i språkfärdighet

För att kunna bli auktoriserad som tolk krävs bland annat att man ska behärska svenska och tolkspråket och vara insatt i båda språkens ordförråd, grammatik och uttrycksmöjligheter. Man ska också ha god läsförståelse och skrivkunighet (KAMFS 2004:1). Språkbehärsknigen ska ligga på en hög nivå.

Att tolka är ett exempel på språkanvändning i ett mycket specifikt sammanhang. Förmågan att använda språket i sådana sammanhang definieras som ett samspel mellan specifika bakgrundskunskaper och språkliga kunskaper där den strategiska kompetensen knyter ihop den yttre kontexten med ens språk- och bakgrundskunskaper och hjälper en att bedöma vilka krav uppgiften ställer, att ställa upp mål för ens insats, att ta ställning till vilka element från ens språkliga kunskap och ens bakgrundskunskap som behövs för att målet ska nås och som samordnar elementen när uppgiften utförs (Douglas 2000:33f). Denna förmåga prövas i sin helhet i det muntliga provet. I det skriftliga provet finns dock ett delprov som fokuserar på examinandernas *språkliga kunskap i svenska* för att säkerställa att denna ligger på en acceptabel nivå innan man släpps upp i det resurskrävande muntliga provet. Detta delprov behandlas nedan.

Språklig kunskap beskrivs i en för språktestning väl etablerad modell som den kunskap som dels hjälper oss att ha kontroll över den formella sidan av språket när vi själva uttrycker oss eller tar del av andras texter/yttranden, dels gör det möjligt för oss att med inlägg och förståelse delta i samtal genom att koppla ihop betydelsen i det som sägs eller skrivs med språkanvändarnas avsikter och med relevanta drag i den kommunikativa situationen i stort (Bachman & Palmer 2010). Fokus i det aktuella delprovet ligger på den första av dessa båda delar, på den formella, eller organisatoriska, kunskapen – på grammatik, vokabulär och kohesion (textbindning).

Vad är en acceptabel nivå? Gemensam europeisk referensram för språk: lärande, undervisning och bedömning (2009: 109, 111, 121) ger följande beskrivning av den näst högsta nivån i deras skala, C1, i fråga om grammatik, vokabulär och textbindning (koherens och kohesion). Denna nivå – en avancerad användarnivå – har ansetts som en rimlig miniminivå i auktorisationsprov för tolkar.

Grammatisk korrekthet: *Visar genomgående en hög grad av grammatisk korrekthet; gör sällan fel och eventuella fel är svåra att upptäcka.*

Ordförråd: *Har ett stort ordförråd och kan då han/hon saknar ord kringgå detta genom att uttrycka sig på ett annat sätt. Söker inte alltför tydligt efter ord och uttryck eller använder sig av undvikandestrategier. Kan effektivt välja vardagliga och idiomatiska uttryck.*

Behärskning av ordförråd: *Enstaka mindre misstag, men inga större fel med anknytning till ordförrådet.*

Koherens och kohesion: *Kan tala tydligt, flytande och välstrukturerat; visar att han/hon behärskar medlen för att organisera såväl text som att använda konnektiv och sambandsmarkörer.*

Provformat

Det aktuella provet består av tre delar. Två av dessa delar består av längre texter av informativ, utredande eller liknande karaktär. I varje text har ett 20-tal ord/uttryck tagits bort och ersatts med luckor och uppgiften är att välja ett av fyra givna svarsalternativ för varje lucka. Luckorna har olika fokus. Ibland handlar det om att visa prov på den idiomatiska kompetensen genom att välja rätt alternativ bland fyra betydelsemässigt närstående ord/uttryck som i exempel < 1 > nedan:

Dagligen kommer det larmrapporter om att intresset för språkstudier i skolan minskar. Samtidigt vet vi att 80 procent av eleverna i grundskolan väljer ett andra främmande språk, men att en fjärdedel av eleverna < 1 > innan de går ut årskurs nio, när de inser att det är lättare att få höga betyg i andra ämnen. När eleverna sedan kommer till gymnasiet fortsätter svårigheterna.

Lucka < 1 >

- a) avgår
- b) lämnar
- c) hoppar av
- d) slutar upp

I andra fall ska man visa att man förstår textens logiska uppbyggnad genom att välja rätt sambandsord, antingen mellan satser i en mening, som i exempel < 2 >, eller för att knyta ihop innehållet i meningen med innehållet tidigare i texten som i exempel < 3 >. Några luckor kan innehålla fyra betydelsemässigt helt olika svarsalternativ varav bara ett passar i sammanhanget men där man knappast behöver gå utanför meningen för att hitta rätt svar som i exempel < 4 >. Texten nedanför är en direkt fortsättning på texten ovanför.

Det kanske är sant att en del elever avstår < 2 > de vill göra det bekvämt för sig, men man får komma ihåg att främmande språk, förutom engelska, huvudsakligen läses på de studieförberedande programmen, där eleverna i allmänhet är mycket ambitiösa. De är < 3 > också mycket strategiska och upptäcker snabbt att det är svårare att få högsta betyg i vissa ämnen, t.ex. språk, än i andra. Eftersom man är mycket < 4 > om att få så ett så högt betygsgenomsnitt som möjligt i slutbetyget väljer man (säkert ofta med sorg) bort språken.

Lucka < 2 >

- a) medan
- b) även om
- c) samtidigt som
- d) på grund av att

Lucka < 3 >

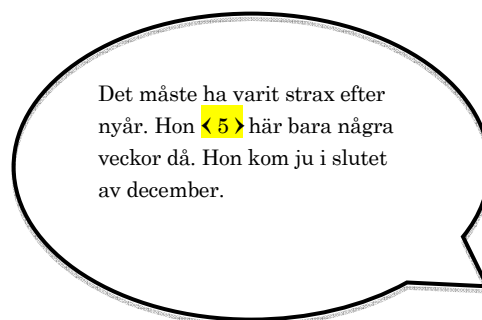
- a) trots allt
- b) dessutom
- c) emellertid
- d) hur som helst

Lucka <4>

- a) anmodad
- b) anständig
- c) angelägen
- d) anspråkslös

Avsikten med de provdelar som består av längre texter är alltså att dra slutsatser om ordförrådet i stort, emellanåt med fokus på den idiomatiska säkerheten, och om den textuella kompetensen (textbindningen).

En del i provet fokuserar på den i traditionell mening grammatiska kunskapen och består av ett 20-tal fristående replikskiften med en fråga och ett svar i varje. I varje svar finns en lucka med fyra alternativ att välja bland. Här testas examinandernas kunskap om bland annat ordföljd, tempus, species (bestämmdhet) och tidsuttryck. I exemplet nedan står tempus i fokus:

Lucka <5>

- a) bodde
- b) har bott
- c) hade bott
- d) skulle ha bott

Sammanfattningsvis syftar delprovet till att säkerställa att examinanderna har språkkunskaper i svenska på en acceptabel nivå redan innan de släpps upp i det resurskrävande muntliga provet. Två av delarna har fokus på de lexikala och textuella kunskaperna, den tredje på de i traditionell mening grammatiska. De val examinanderna måste göra är ofta integrerade i förståelsen av texten på en nivå ovanför meningen där luckan finns, och borde även ge någon information om examinandernas läsförståelse på en viss nivå. Språkfärdighetsprovet i svenska innehåller totalt sett 60 uppgifter.

Referenser

Bachman, L. & Palmer, A. (2010). *Language Assessment in Practice*. Oxford: Oxford University Press.

Douglas, D. (2000). *Assessing Languages for Specific Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.

Gemensam europeisk referensram för språk: lärande, undervisning och bedömning. (2009). Stockholm: Skolverket.

Kammarkollegiets författningssamling (KAMFS). 2004:1.
Kammarkollegiets tolkföreskrifter.